

A hadtáp a funkcióért, vagy az anyagért

(Rövidített fordítás a *Rivista Militare* c. folyóirat 1977. évi 1. számából)

Az utóbbi évtizedekben az olasz hadtápnál két nézet állt szemben egymással, egyrészt a „hadtáp az anyagért”, másrészt „a hadtáp a funkcióért”. Természetesen itt sem a tipizálásról van szó, hisz egyetlen hadtáp sem létezhet pusztán a funkció vagy csak az anyag kedvéért. Nyilvánvaló, hogy egy funkció ellátására létrehozott szervezet elkerülhetetlenül felhasználja azokat a szerveket, amelyek működésének előterében az anyag áll, de ez fordítva is igaz. A legfontosabb azonban az, hogy az egész hadtáp a csúcstól egészen a perifériáig egy egységes egészet alkosson.

A hadsereget felfoghatjuk úgy is, hogy az a katonák (személyek) és az anyag (technika) szervezett összessége. Ez a két összefüggő elem képezi a hadtáp működésének két területét (briteknél a személyekkel kapcsolatos feladatot az adjutáns szolgálat, az anyaggal kapcsolatos feladatokat pedig a szállásmesteri szolgálat végzi.) A fenti két területet egy harmadik, a szállítás kapcsolja össze. E területeken belül lehetnek részterületek, mint az utánpótlás, ellátás és javítás. Ez a funkcionális megosztás.

Amikor a hadsereget olyan szempontból vizsgáljuk, hogy mi kell a katonának ahhoz, hogy feladatát elláthassa, akkor négy feladattal állunk szemben:

1. A katonák ellátása ruházattal, élelemmel, pénzzel stb. Ezt végzi a hadronemi parancsnokságoknál szervezett hadbiztosi szolgálat.
2. A katonák egészségügyi biztosítása, temetése az egészségügyi szolgálat feladata.
3. A harchoz szükséges harci technika karbantartása, javítása és végül
4. A szállítás (e cikk a különböző munkákkal, közúti biztosítással, bázisok és infrastrukturális létesítmények üzemeltetésével kapcsolatos feladatokkal nem foglalkozik).

1. A hadtápmodell (funkció)

A modell mindig csak a lehetséges modellek egyike. A kiválasztott optimális modell összhangban van az adott lehetőséggel, idővel és szervezettel. Mindezen modell bevezetéséhez megfelelő idő szükséges, és bevezetése rend-

szerint igényli a rendszer azon tényezőinek a módosítását is mely alapján a modell kiválasztása megtörtént. Minden bevezetett modell a fejlődés olyan standard szakasza, amely új elméleti modell kidolgozáához vezet. A modell nem tabu. Technológiafejlődés, szervezési kutatások eredményei hatnak a modellekre. Ez azt is jelenti, hogy a meglévő, a megvalósítható optimális és a még csak elméleti modellek között kölcsönös összefüggésnek kell lennie. Ez egy város fejlődése példáján keresztül bemutatva azt jelenti, hogy a város fejlődése a múltban utópiának tűnt, a közelmúlt a rendezési tervekben előrelátható volt, ma pedig tudományos gondoskodás.

Az előzőekben említettük, hogy a modellek fejlődésére hat a technika fejlődése és a szervezési kutató munka eredményei. A szervezési kutatómunka jelentőségére számos példát lehet felhasználni. Pl.: a japán és svéd hajógyárak egyre több figyelmet fordítanak a szervezés fejlesztésére. Eredmény: legolcsóbb hajó a legrövidebb idő alatt. A másik példa: az angol Rolls Royce gyár fő figyelmet a termék minőségének fejlesztésére fordította. Eredmény: tökéletes gépkocsi, de a csődtől csak az állam beavatkozása menti meg a gyárat.

Ennyi általános ismertetés után most már ténylegesen elérkeztünk a *hadtáp modellhez*. Ez a modell számol a kialakult helyzettel, az eddigi tapasztaltokkal és más haderónemeknél és külföldi hadseregeknél elért eredményekkel. A modell alapját a hadtáp fő feladata képezi: az egészségügyi biztosítás, a hadbiztosi ellátás, a technikai biztosítás és a szállítás.

Ez a modell az alsó szinten, a hadtápszázlójaknál gyakorlatilag létezik, mivel a zászlóalj rendelkezik:

- egészségügyi biztosításra - egészségügyi századdal, táborigazgatóval, sebészcsoporttal és fogorvosi rendelővel;
- technikai biztosításra - közepes javítóműhellyel és technikai anyagraktárral;
- hadbiztosi ellátásra - ellátó szakasszal;
- szállításra - forgalomszabályozó szakasszal, két közepes és egy nehéz szállító szakasszal.

Az elmondottakból mindjárt látható is a hadtáp fejlesztésének tendenciája. Ez azt jelenti, hogy középső (katonai körzet-hadtest) és felső szinten is a négy funkciónak megfelelő szolgálatot (igazgatóságot) kell létrehozni, amelyet egy közös hadtápszerv (parancsnokság) fog össze.

A fejlesztés különösen érinti a harmadik lépcsős (katonai körzet) támogatást végző hadtápszerveket. Nem tartható fenn az egyszerű technikára szervezett hadtáp, amikor a Leopard harcokocsiknak pl. 17 ezer, a CH-47 típusú helikopternek pedig 14 ezer cserélhető alkatrésze van. A régi szervezési elvek megtartása a hadtáp túlburjánzásához vezetne. Meg kell szüntetni az elavult hadtápszervezet élettelen kereteit. A csökkentés előtt azonban elemzés útján meg kell határozni azokat a szerveket, amelyek valóban nélkülözhetetlenek, vagy nem válthatók fel új nagyobb hatékonyságú szervezettel. A vezérlő eszme a területi hadtáptámogatás legyen, amely biztosítja a katonai körzetek önállóságát hadtáp szempontból. Minden katonai körzet hadtápját úgy kellene szervezni, hogy az adott sávban harcoló csapatoknak (hadtestnek) állandó hadtáptámogató területévé váljon. Ha szívesebben vesznek egy kínai ízű képet, akkor a katonai körzetnek hadtáptengerré kell válni amelyben a hadműveleti hal táplálkozni, élni és mozogni tud.

Most nézzük meg a katonai körzetek hadtáp-parancsnokságai alárendeltségébe tervezett szolgálatok (igazgatóságok) feladatait:

1. Egészségügyi szolgálat

Feladata a katonák és állatok egészségvédelme, gyógyítása, valamint az ételmezés ellenőrzése. Alárendeltségébe kórházak, helyőrségi gyengélkedők, gyógyszerterek és raktárak tartoznak.

2. Technikai szolgálat

Feladata a fegyverzet, a gépjármű és páncélos technika, valamint a műszaki és híradó technika javítása és az ezen anyagokból való ellátás. A szolgálat (igazgatóság) alárendeltségébe általános rendeltetésű javítóműhely és a zárolt technika, lőszer kezelésére, tárolására raktári és tároló osztag tartoznak.

3. Hadbiztosi szolgálat

A szolgálat feladata a katonák ételmezése, ruházati biztosítása és elhelyezésének biztosítása. Alárendeltségébe vegyes (élm., ruh., elhelyezés) raktárak és egyéb ételmezési alegységek tartoznak.

4. Szállító szolgálat

A szolgálat az összes fenti szolgálat érdekében működik. Minden igazgatóság alárendeltségébe gépjárműrészlegnek, szállító csoportnak, konténeres szállító szakaszoknak, rakodó századnak és forgalomszabályozó zászlóaljknak kellene lenniük. (Ezek zöme keretegység lenne).

II. A harci technika fenntartása (anyag, technika)

Az a gépkocsivezető, aki egy gépkocsival 15 évig utazott és 200 ezer km-t tett meg jelentősebb alkatrészcsere nélkül, nyilvánvalóan olcsóbban tesz meg 1 km távolságot, mint az a kollégája, aki négyévenként cserélte le újra a gépkocsiját.

Egy 100 km-re levő helység elérésének a valószínűsége azonban az első gépkocsivezetőnél igen rossz. Az adott gépkocsinál a valószínűség növelése csak új alkatrészek beépítése útján növelhető. Ez viszont túl költséges. Ismeretes, hogy egy használt gépkocsi felújítása új alkatrészekkel ötszörösen többbe kerül egy új gépkocsi áránál. A mi gépkocsivezetőnk azonban tovább gyötri az öreg kacamot, támaszkodva az autóségélyszolgálat bérelt szolgáltatására.

Nyilvánvalóan a hadseregnél egyik módszer sem alkalmazható az alacsony üzembiztonság vagy a magas költségek miatt. A hadseregnél az optimális élettartamból kell kiindulni, ami alatt azt az időszakot (megtett utat, lövést, üzemórát) értjük, amely alatt a tervezett alkalmazási feltételek mellett a technika még gazdaságosan használható.

A technikát nem szabad a végsőkig javítani, mert az a javítási feladatok jelentős növekedésével és a költségek olyan növekedésével járna, amely ésszerű felhasználás esetén lehetővé tenné új technika rendszeres vásárlását gazdaságosan.

A technika fenntartásának új elve az optimális élettartamon kívül igényli a programozott javítást is. Ezen elvek alkalmazása lehetővé teszi:

- az új technika rendszeres, folyamatos, azonos arányú beszerzését, az elavult technika arányos selejtítését,
- folyamatos javítás megszervezését főleg alkatrészcsere útján,
- a javító alegységek rendszeres azonos szintű megterhelését. Az itt elmondottak egyben biztosítják a javító szervek számának a csökkentését is. A szemléltetőbb megértés kedvéért nézzük meg a következő példát:

1. A hadseregnek 10 ezer 0,5 tonnás gépkocsira van szüksége.
2. A tervezett jármű (AR-80 típus) optimális élettartama 10 év.
3. Szériagyártása 1980-ban kezdődhet és 2000-ig nem avul el.

Ebben az esetben a döntés a következő lesz:

1. Az AR-80 típusú járművet 1999-ig gyártják, az előrelátható 10 éves tervben összesen 10 ezer darabot, évenként pedig ezret.

2. A jelenleg rendszeresített (AR-70) járművet 1990-ig kivonják a rendszeresítésből, évente 1000-1000 db-ot.

3. A rendszeresített AR-80-as járműből évente 1000-1000 darabot selejtítenek 1990-2000 között.

4. 1990-től megkezdik az AR-90 típusú jármű rendszeresítését, amelyből évente 1000-1000 darabot szereznek be. Ez azt jelenti, hogy 0,5 tonnás járműből egy időben csak két típus lesz rendszeresítve, beszerzésük éves tételben állandó, ennek következtében a gyár és a javító intézetek leterhelése egyenletes.

III. A hadtáp fejlődésének iránya

A hadtáp munkájának megszervezésében jelentős előrelépést jelentett a számítógépek rendszeresítése. Ezek jelenleg azonban csak a központi szerveket szolgálják ki és főleg csak nyilvántartási adatokkal. Szükséges az alsóbb szervek számítógépes támogatása is, de nem csak a nyilvántartások megkönnyítése érdekében, hanem optimális döntések meghozatala érdekében is a gazdasági, javítási folyamatok, a fenntartás és vásárlás terén.

A hadtáp szervezeti módosítása terén pedig abba kell hagyni a toldozgatást-foldozgatást. Az átszervezésnél pedig mind a funkciót, mind a technikát (anyagot) figyelembe kell venni.